

2019/04/05/william-peter-blatty-why-there-good-exorcist (date of access: 14.11.2023).

6. New math – wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/New_Math (date of access: 14.11.2023).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-383-5-34>

**INTERJECTIONS AND EXCLAMATORY PHRASES:
CROSS-LINGUISTIC EQUIVALENTS
AND TRANSLATION SOLUTIONS**

**ВИГУКИ ТА ВИГУКОВІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ:
МІЖМОВНІ ВІДПОВІДНИКИ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ РІШЕННЯ**

Kucherenko M. V.

*Teacher at the Department of Foreign
Languages and Translation Studies
Lviv State University of Life Safety
Lviv, Ukraine*

Кучеренко М. В.

*викладач кафедри іноземних мов та
перекладознавства
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна*

Багатство світу емоцій відображено, перш за все, в мові та мовленні за допомогою вигуків та вигуківих фразеологізмів. Вигуки здебільшого вивчаються як одиниці з емоційною семантикою та функціонують як мовні знаки вираження індивідуального ставлення мовця до ситуації, яке викликане передусім почуттям і вдачею [2].

Емоційні вигуки – це ті, що виражають приємні почуття і переживання (радість, захоплення тощо) або неприємні чи важкі почуття, неприємний психічний чи фізичний стан – сум, страх; вигуки, що виражають емоційне реагування на факти і явища реальної дійсності (іронію, докір, недовіря, сумнів, роздумування тощо [1].

Вигуківі фразеологізми – речення й фразеологічні звороти, котрі характеризуються тим, що сприймаються як специфічна форма єдиної лексеми та відображають переважно традиційні етнічні форми сприйняття дійсності, мислення, спілкування.

Визначальними ознаками вигуківих фразеологізмів є їх конотативний характер, поліемоційність значення й обумовленість позамовними чинниками такими як: ситуація, інтонація, міміка.

До основних труднощів перекладу вигуків та вигуківих фразеологізмів належать такі:

- 1) багатозначність деяких вигуків;
- 2) нечіткість смислу, оскільки вигуки не називають, а лише позначають емоції або почуття;
- 3) наявність етноспецифічних вигуків в мові, з якої перекладають художній текст [5].

Більшість вигуків української мови мають коротку структуру, що дорівнює одному складові слова, рідше – двом. Їх називають первинними. За звуковим складом вони поділяються на ті, що представлені одним голосним звуком – *a! e! o!*, двома (голосного і приголосного) – *am! ой! ax! ба!*, трьома (один голосний і два приголосні звуки) – *пхе! пху! тьфу!*, з двох голосних і одного чи двох приголосних – *ану! еге!*

Вигуки з контекстуально – обумовленим значенням, виражаючи майже увесь спектр людських емоцій, поділяються на дві великі групи: вигуки, що виражають позитивні емоції і, відповідно, негативні емоції.

Існують такі найпоширеніші прийоми перекладу англійських вигуків:

- 1) використання існуючого словникового відповідника;
- 2) транскодування (звукова та/або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу);
- 3) варіантний відповідник (вигук/вигуковий фразеологізм перекладено словами, не словниковими відповідниками, і підбрані з урахуванням контекстуального значення вигуку, який перекладається);
- 4) повнозначним словом або словосполученням;
- 5) уведення вигуку в переклад тоді, коли вигук відсутній в оригіналі;
- 6) вилучення вигуку (здебільшого вилучаються вигуки *oh, well* і подібні) [3].

Після аналізу вибраного матеріалу з твору М. Коцюбинського «Fata Morgana» його було поділено та охарактеризовано відповідно до класифікації вигуків з контекстуально – обумовленим значенням та прийомів їх перекладу.

Вигуки, що виражають заклик, вимогу, звернення:

– *Гей ти, вайло!* – гукала вона на неї, коли Гафійці ненароком вилітало з рук веретено, або коли вона зачіпляла що по дорозі. – Яка з тебе хазяйка буде, що ні ступити, ні зробити до ладу не годна? [4, 29].

“Hey you, clumsy thing!” she yelled at her when Hafiyka would drop a spindle or knock something down by accident. “What kind of a housewife will you be, you can’t make a step or do anything properly [6, 39].

У цьому прикладі використано вигук – звертання, а саме «гей, ти..», в англійському прикладі використано словниковий відповідник.

– *Цитуйте, цитуйте*, нехай говорить... Звісно, не всі підписали. Багачі не хотіли..... [4, 37].

“*Keep quiet*, let him talk.” Naturally, not everyone signed, the rich ones refused.....[6, 56].

Даний приклад виражає заклик/вимогу до настання тиші. Було використано повнозначне сполучення для відтворення вигуку в англійському перекладі.

То були часи, *пане добродзею!* – казав він уголос до себе і гладив білого вуса. [4, 13].

Those were the days, *good Lord!* – he said aloud to himself stroking his blonde moustache [6, 13].

Це речення є яскравим прикладом використання вигуку у якому було застосовано варіантний відповідник. Адже англійського словникового відповідника «пане добродзею» не існує.

Вигуки, що виражають здивування/подив:

Проходять та й проходять. А той стоїть. *Еге – ге!* Та ж то цілий ключ журавлиний. Ідуть та й ідуть [4, 15].

More and more people walking by. But that man’s still standing. *Why*, there’s a whole flock coming and coming [6, 15].

У цьому прикладі використовується вигук для вираження подиву при виявленні чогось непередбаченого, цікавого. У англійському варіанті вигук «еге – ге» перекладено варіантним відповідником.

– *Ха-ха! От ловко!* Сміх розкотився по хаті, з кутка в куток. Цілі ряди коливались од нього. Сміх косив наче та клав людей в покоси. Пан в постолах! *Ха-ха!* [4, 36].

“*Ha, ha! That’s a good one!*” Laughter shook the house from corner to corner. People doubled up with laughter like grass cut by a scythe. A landlord in postoly! *Ha, Ha!* [6, 54].

При перекладі вигуку «Ха – ха!» було використано транскодування, тобто звукова та /або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу.

Вигуки, що виражають почуття незадоволення:

Тю, дурна! – низав він плечима: – таже бачиш – іду...– Він сопів, як ковальський міх, і ледве поспішав за Маланкою [4, 25].

Dash it, silly, he shrugged his shoulders, “can’t you I’m going.” He snorted like bellows in a forge as he tried to keep up with Malanka [6, 31].

У наведеному прикладі вигук «тю» подається у англійському варіанті негативним виразом «під три чорти», що є показником

невдоволення, як і у оригінальній частині тексту. Було використано варіантний відповідник.

«*Ох – ох – ох!!*» стогне п'ятьма над полем, і голосніше завивають собаки в селі... [4, 53].

The darkness moaned over the field and the dogs in the village howled even louder [6, 80].

Цей вигук є прикладом вираження невдоволення станом речей, який відображено у вигляді зітхання. У англійському варіанті використовується спосіб вилучення вигуку, від цього зміст не втрачається, хоч і в тексті оригіналу вигук підкреслює почуття незадоволення.

Вигуки, що виражають неспокій та хвилювання:

Або тому, що закопає силу у панські лани, а прийде слабість, каліцтво чи старість, то здохне, як пес під плотом? І що – бо він каже, *господи боже!*[4, 32].

Or those who bury their strength in the master's field and when they're ill, old and crippled, die like dogs in the gutter? What a thing to say, *oh God!* [6, 43].

У цьому прикладі вигук утворений від іменника у кличному відмінку та виражає негативну емоцію неспокою. У перекладі було використано словниковий відповідник.

Визначити, які саме асоціації та емоції вкладає автор висловлювання в кожну лексичну одиницю становить певну складність. Необхідність правильно розшифрувати інформацію, що міститься у мовленнєвому акті та правильно інтерпретувати емоції та асоціації, закладені в конотативних полях їх окремих частин – тільки половина завдання, що стоїть перед перекладачем. Друга половина – коректно виразити усі ці нюанси мовою перекладу, що є набагато складніше.

Література:

1. Барнаसेвич Н. Семантика – стилістична характеристика вигуків в українській мові. URL: <https://bibl.com.ua/literatura/22166/index.html> "Дефіцит емоційності в мовленні".

2. Голоюх Л. Порівняння як структурно – стилістичний компонент художнього тексту (на матеріалі сучасної української історичної прози) : автореф. дис. канд. філол. наук : 10.02.04. К., 1984. 20 с.

3. Задорожна О. В. Переклад вигуків та вигукових фразеологізмів з англійської мови на українську. *Українська мова*. 2017. № 3. С. 104–110. "Особливості перекладу англійських вигуків на українську мову".

4. Коцюбинський М. повість «Fata Morgana». URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=1066>

5. Кочерган І. Переклад вигуків та вигуківих фразеологізмів. *Мовознавство*. 1980. № 2. С. 24–30.
6. Mykhailo Kotsiubynskyi «Fata Morgana». 1980. 117 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-383-5-35>

**THE STRATEGIES OF ACHIEVING SEMANTIC
AND PRAGMATIC EQUIVALENCE IN POLITICAL SPEECHES
TRANSLATION**

**СТРАТЕГІЇ ДОСЯГНЕННЯ СЕМАНТИКО-ПРАГМАТИЧНОЇ
ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ У ПЕРЕКЛАДАХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ**

Onyshchak H. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of English Philology
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Онищак Г. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології
ДВНЗ “Ужгородський національний
університет”
м. Ужгород, Україна*

Popovych Ye. V.

*Lecturer at the Department
of English Philology
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Попович Є. В.

*викладач кафедри
англійської філології
ДВНЗ “Ужгородський національний
університет”
м. Ужгород, Україна*

Contemporary society is distinguished by pervasive cross-cultural communication facilitated by technological advancements. People leverage the latter to engage in discourse, exemplifying a paradigm wherein the media, press, radio, television, cinema, and, notably, the Internet serve to disseminate political concepts, beliefs, and ideas across geographical boundaries. O. Jabali maintains that “politics cannot be carried out without a code because human interaction requires a language and that linguistic discourse is directly contained in and shaped by socio-cultural, ideological, and historical surroundings” [2, p. 83]. Therefore, language, politics, and broader societal contexts are elaborately interwoven in contemporary communicative landscapes.

Most linguistic examination of political texts and speeches entails exploring politicians’ lexical choices and syntactic structures to discern their